

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 22 juli 2010

MEDITATIE

De keus van Lot

Wat een oprechte belijdenis sprak Ruth uit, toen zij zei tot haar schoonmoeder: 'Val mij niet tegen dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren, want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik ook vernachten; uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.' Het was de uiting van een oprechte en Godverheerlijkende keus in haar leven.

Zo lezen we in Gods Woord ook van de keus van Mozes. Hij verkoos 'liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben'. Werkelijk een keus om jaloers op te zijn. Zo wordt de mens gedurig voor een keus geplaatst. Voor de keuze van een school, een beroep, een levenspartner, maar ook voor de keuze van de weg des levens of de weg des doods, voor het gaan in Gods weg of onze eigen weg. En van nature kiezen we verkeerd, bevestigen we slechts onze goddeloze dwaze keus, die we maakten in het paradijs. Daar hebben we gekozen, voor de zonde, de duivel,

Zo koos Lot voor zich de ganse vlakte der Jordaan, en Lot trok tegen het oosten; en zij werden gescheiden, de een van de ander.

Genesis 13: 11

de wereld, voor onszelf. Rampzalige keus, met zulke ontzettende, bittere gevolgen.

In Genesis 13 lezen we niet van een keus als die van Mozes en Ruth, maar die van ons, boze, eigenlievende vlees. Abram had Lot voor de keus gesteld: 'Zo gij de linkerhand kiest, zo zal ik ter linkerhand gaan.' En Lot, in plaats van Abram als oudste de eerste keus te laten, koos. Hij zag aan wat voor ogen is, zag de zo vruchtbare vlakte der Jordaan, en zonder de Heere om raad te vragen viel de beslissing, zijn weg zou zijn naar het oosten, naar de vlakte der Jordaan.

En daar ging Lot, in zijn eigen weg. Eerst woonde hij in de steden der vlak-

te, sloeg hij tenten tot aan Sodom toe. Nee, in Sodom wonen, dat kon niet. Want Sodom was een zeer goddeloze stad. Enig onderscheid moet er nog wel zijn, al te werelds leven past niet. Per slot van rekening was Lot geen heiden. Maar wel leefde hij al gevaarlijk dicht bij Sodom en bedrevend ver van de Heere. De zondeweg is een hellend vlak en het gaat van kwaad tot erger. En in Genesis 14 : 12 vinden we Lot al wonend in Sodom. Hoe dat gekomen is? Misschien hield Lots vrouw toch meer van het stadsleven dan van het stille platteland. Of zag ze er meer mogelijkheden voor haar kinderen. Misschien hebben Lots dochters ook nog wel een stem in het kapittel gehad. Mogelijk heeft Lot zelf, vanwege zakelijke motieven - het bespaarde hem immers veel tijdsverlies en ongemak, bood hem meer mogelijkheden om vooruit te komen in de wereld - de beslissing genomen. Hoe het ook zij, Lots gezin leefde spoedig in Sodom. En het werd nog erger. In Genesis 19 : 1 treffen we Lot aan, zittend in de poort van Sodom. Hij heeft zijn plaats verworven in de samenleving en scheen voluit bij Sodom te horen. Voluit? Nee, toch niet. Lot leefde wel in Sodom, en toch ... Hij was er niet één van Sodom. Hoe we dat weten?

Gods Woord zegt ons in 2 Petrus 2 : 7: 'En de rechtvaardige Lot, die vermoeid was van de ontuchtige wandel der gruwelijke mensen.'

Vermoeid was hij van wat hij hoorde en zag, en hij 'kwelde dag en nacht zijn rechtvaardige ziel', daar in Sodom. O, hoe gevaarlijk is een keus zonder God, ook in het leven van een kind van God. Hoe bitter is het gaan in een eigen weg, al verder van God af, al meer in de duisternis en verlatenheid. En Lot zou daar in Sodom omgekomen zijn, als God niet Zelf ingegrepen had. God gedacht aan Abraham, aan Zijn Verbond en leidde Lot uit het midden der omkering, in het omkeren der steden, in welke Lot gewoond had. Lots keuze zou geleid hebben tot een eeuwige ondergang. En zelfs na ontvangen genade, zou Gods kind,

Inhoud

88e jaargang

Nr. 43

- 1 De keus van Lot
- 2 Commentaar: Geen andere goden
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (29)
- 4 Melanchthon en de belijdenisgeschriften
- 6 Joodse symboliek en wij (6)
- 7 Oud goud
- 8 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

aan zichzelf overgelaten, alles er weer doorbrengen en met de wereld omkomen. O, wat praat men dan toch van 's mensen keus, van een kiezen voor Jezus, een openen van het hart voor Hem, en wat verheerlijkt men zo toch de gelovige, gewillige mens, daarmee in wezen ontkenkend dat de mens gekozen heeft.

Zeker, God roept ons ernstig tot de zaligheid: 'Wendt u naar mij toe en wordt behouden, o alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer.'

O, dat we die nodiging toch niet langer naast ons zouden neerleggen en roekeloos verwerpen. En zo worden we voor de keus geplaatst, bijzonder wel als God Zijn Woord tot ons zendt, en dood en leven, zegen en vloek ons worden voorgesteld. O, lere de Heere ons dat Woord ter harte nemen, voor het te laat is en we met Sodom zullen vergaan.

Maar weet dit... de enige reden dat Lot, dat een schuldig volk, in Zoar behoudenis vindt, ontcoming van de toorn, ligt niet in hun keus.

Lot zou nooit hebben gekozen, met Abram, zijn land en zijn maagschap te verlaten.

Wat zijn keus was, zelfs na ontvangen genade, kwam daar bij velden van de Jordaan wel openbaar. Maar God maakte onderscheid waar het niet was. 'De Heere heeft Sion verkoren, Hij heeft het begeerd tot Zijn woonplaats.'

Het vuur van Gods gramschap, dat ook een dwaze Lot had moeten verteren, werd uitgestort over Zijn eigen lieve Zoon Jezus Christus. Daar werd het groene hout verteerd en hier wordt daarom een afgedwaalde Lot gespaard en is er ontcoming voor hem in Zoar. Dat is ook Gods keus geweest: Hij heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard. Alle roem is daarom, ook voor Lot, uitgesloten. Ik roem in vrije gunst, dat is Gods keus, een keus die

nooit meer teniet gedaan kan worden door al mijn dwaze keuzen. Dat zal Gods Kerk stof tot eeuwige verwondering en aanbidding geven. Kent u, ken jij iets van die ootmoedige verwondering: 'Uw vrije gunst alleen wordt d'ere toegebracht?' 'Wat een onverdiende genade als dit hier in beginsel onze lofzang mag zijn.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

COMMENTAAR

Geen andere goden

Zondag 11 juli was een dag waar velen in de wereld en zeker ook in ons land met spanning naar uitzagen. Was dat om het Woord van God te horen of ging het om heel wat anders? Uiteindelijk was het voor tallozen in ons land ook een dag van diepe ontgoocheling. Nederland verloor. Daar kunnen we niet om treuren. Veeleer zou er ontzetting en verdriet moeten zijn over de massale ontheiliging van Gods dag en de totale verwaasheid van zoveel mensen.

De finale van het WK-voetbal werd die zondagavond over heel de wereld door ruim 700 miljoen mensen gevolgd. Op het laatste nippertje waren er nog een paar duizend Nederlandse supporters naar Zuid-Afrika afgereisd. Geld speelde daarbij geen rol. Om zoiets mee te maken, dat was toch geweldig! Dat was een hoogtepunt in hun leven, dat ze per se niet wilden mislopen! De dinsdag daarop werden de spelers in Amsterdam uitbundig gehuldigd. Honderdduizen-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur.**

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling): voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten. Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

LEEuw
METGEZEL
MENS
NAZARÉNER
OFFERANDE

'Er is ook één Middelaar Gods, en der mensen, de Mens Christus Jezus.'

1 Timôtheüs 2:5

den mensen waren daarvoor op de been. Bij een overwinning waren het er nog veel meer geweest.

In de weken daarvoor raakte het openbare leven in ons land steeds meer in de ban van het WK. Iedereen werd daarmee geconfronteerd. Of men dat nu wilde of niet. Huizen en straten waren met oranje 'versierd'. In de media vormde het WK en alles daarom heen vaak het voornaamste onderwerp. Daar raakte men niet over uitgeschreven en uitgepraat. Veel werknemers beschouwden het als een recht om ook tijdens werktijd de wedstrijden te volgen. De kabinetsformatie werd er soms om stilgelegd.

Afgoderij

Bij velen waren bijgelovige praktijken in zwang om het gewenste resultaat te bevorderen. De spelers van de Nederlandse ploeg hadden polsbandjes om met magneten erin. Die zouden kracht, lenigheid en evenwicht bevorderen. Sommige supporters droegen iedere keer hetzelfde ongewassen oranje T-shirt, omdat Nederland won toen ze dat eerder ook aan hadden. Ook onze kroonprins deed helaas daaraan mee door zondagavond dezelfde kleren te dragen die hij bij een eerdere gewonnen wedstrijd ook droeg. Anderen baden elke dag voor de overwinning van ons elftal. Waarschijnlijk deden ze dat in Spanje ook voor hun favoriete ploeg.

Al deze vormen van verdwazing, waarvan nog allerlei voorbeelden te geven zouden zijn, maken wel duidelijk dat we hier te doen hebben met een vorm van afgoderij. Afgoderij, aldus de catechismus, is in de plaats van de enige ware God (of naast Hem) iets te hebben waarop men zijn vertrouwen stelt. We mogen ook wel zeggen: iets waardoor men z'n leven laat beheersen. En dat was met het WK-voetbal bij uitstek het geval.

Mensen stonden er mee op en gingen er mee naar bed. Het bepaalde hun gesprekken en gedachten, hun kleding en hun tijdsbesteding. 'Zonder voetbal kan ik niet leven', zo zei een jongen op een vrijgemaakte basisschool. Ook daar werd volop meegedaan met de voetbalgekte. Onder schooltijd werden de wedstrijden gevolgd. Dat maakt wel duidelijk hoezeer ook in kerkelijke kring het WK de gemoederen bezig hield. En wie daar zo van in de ban is, wil dan ook op zondagavond de beslissende wedstrijd zien. Zo'n geweldige belevenis laat je je niet ontgaan. Zondag of geen zondag.

Die verwereldlijking van de gerefor-

Sommige namen van Christus hebben betrekking op Zijn ambten. Weer andere namen zien op Zijn staten of weldaden. Maar er zijn ook namen die betrekking hebben op Zijn naturen. Een van die namen vraagt hier onze aandacht. De Middelaar is Mens en schaamt Zich niet die naam te dragen. Hij noemt Zichzelf 'de Zoon des mensen'.

Paulus schrijft in het verband van deze tekst over de zaligheid van verschillende soorten mensen. Onder hen zijn ook koningen, en die in hoogheid zijn. Voor het zalig worden van een zondaar is een Middelaar nodig. Hoe zouden die twee ongelijke partijen anders samen kunnen komen? Er moet een scheidsman tussen hen zijn, die de hand op beiden leggen kan. De Middelaar moest zowel de Goddelijke natuur als de Menselijke natuur deelachtig zijn. Hij moet Zijn hand aan de ene kant kunnen leggen op een heilige God en aan de andere kant op een doemwaardige zondaar. Welnu, Christus is God en Mens. De Goddelijke natuur laat Paulus hier rusten. Dit wordt elders uitgewerkt. Hier valt de nadruk alleen op Zijn menselijke natuur.

Door één mens is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood. Nu eist Gods rechtvaardigheid dat de betaling ook door een mens zou geschieden. Een engel, noch een dier kon het rantsoen aanbrenge. Er was met lichaam en ziel gezondigd, er moest met lichaam en ziel betaald worden. Waar vindt men zulk Eén die betalen kan, die betalen wil, die betalen zal?

De Middelaar Jezus Christus is Mens. Hij is waarachtig Mens, ontvangen van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria. Hij heeft haar vlees en bloed aangenomen. Hij is het ware zaad van David, Zijn broederen in alles gelijk geworden uitgenomen de zonde. Wij hebben in onze menswording zelf geen hand gehad. Maar de geboorte van Christus was een daad. Hij kwam vrijwillig om de menselijke natuur aan te nemen.

Deze Middelaar is ook rechtvaardig Mens. Nergens is een rechtvaardig mens te vinden op de aarde. Adam is de eerste en tegelijk ook de laatste rechtvaardige op aarde geweest. Hier worden wij gewezen op de laatste Adam. Hij kwam om te herstellen wat de eerste Adam bedorven heeft. Het ontstaan van de mens begint in zijn ontvangenis. Wij worden in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Maar deze Mens had een heilige ontvangenis en een reine geboorte.

De Middelaar is ook eeuwig Mens. Zijn menswording had wel een begin, maar geen einde. Hij legt Zijn lichaam en ziel nooit meer af. Straks zullen de Zijnen met Hem werkelijk mogen wandelen op de nieuwe aarde. Wat zal dat toch zijn. Pilatus sprak eenmaal wijzende op Hem, die de doornenkroon droeg: 'Ziet den Mens'. Wat zijn ze gelukkig, die met Johannes kunnen zeggen van dat Vleesgeworden Woord: 'en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd' (Joh. 1:14). Met minder kan het niet! Hoe gepast is deze Middelaar voor een gans ellendige zondaar.

Nunspeet, ds. A. Schot

meerde gezindte gaat ook onze gemeenten niet voorbij. Hoevelen zouden die 'beslissende' zondag meer aandacht gehad hebben voor het WK dan voor de preek?

Uiteraard moeten we wel bedenken dat er meer, veel meer, vormen van afgoderij zijn dan het WK-voetbal. Wij mensen zijn van nature allemaal afgodendienaars. Wij stellen ons vertrouwen op wat anders dan de enige ware God of proberen godsdienst en wereld te combineren. Maar de situatie van de afgelopen weken geeft alle reden om de vinger te leggen bij het WK-voetbal.

Amusementscultuur

Ook in het verleden waren veel mensen volledig in de ban van de prestaties van het Nederlands elftal. Toch krijg je de indruk dat de oranjegekte toeneemt. Dat heeft wellicht te maken met de toegenomen welvaart. Mensen willen vermaakt worden. We leven in een amusementscultuur die steeds nieuwe prikkels aanbiedt. Het heeft ook te maken met een innerlijke leegte. Veel mensen hebben geen binding meer aan kerk en godsdienst. Men verstaat niets meer van de ernst van het leven. De zin van het mensenleven wordt dan al gauw gezocht in plezier en vermaak.

Voor de oorlog waren het niet alleen orthodoxe protestanten die afwijzend stonden ten opzichte van de voetbal-sport. Ook bijvoorbeeld in de kring van de socialistische jeugdbeweging, de Arbeiders Jeugd Centrale, werd zeer afwijzend geoordeeld over voetballers die hun lege ziel vulden door tegen een bal te trappen. Thans wordt ook in de gereformeerde gezindte het WK-voetbal enthousiast gevolgd. Tot op zondagavond toe.

Gelukkig weerklinken er ook nog waarschuwend geluiden. Zo liet de christelijk gereformeerde ds. M.A. Kempeneers een en ander maal zijn bezwaren horen. Het werd hem niet in dank afgenomen. Integendeel, hij kreeg via internet de grofste verwensingen naar zijn hoofd. Ook anderen zullen wellicht gemerkt hebben dat het veel aversie en zelfs agressie opriep, wanneer je je afkeuring van deze sportverdwazing kenbaar maakte. En zeker als je durfde te stellen dat je hoopte dat Nederland maar gauw uitgeschakeld zou zijn, zodat de voetbalgekte zou afzakken.

Op die manier plaatste je je buiten de gemeenschap. Nu is dat ook de natuurlijke positie van een ware christen. Die weet zich een vreemdeling

hier beneên. In de eerste brief van Petrus wordt geconstateerd dat het voor de wereld een vreemde zaak is wanneer de gelovigen niet meer mee doen met dezelfde uitgieting der overdadigheid waaraan de heidenen zich schuldig maken. Daarom worden zij ook gelasterd (1 Petr. 4: 3-4).

Competitie element

Wat maakt het WK-voetbal tot een vorm van massahysterie? Is dat het spelen met de bal als zodanig? Nee, het is vooral het sterk doorgevoerde competitie element. Je kunt na succesvol allerlei rondes doorlopen te hebben, wereldkampioen worden. En dat voor de ogen van miljoenen mensen. Wat een eer als je dat weet te bereiken! Daar moet je werkelijk alles voor over hebben. Geen wonder dat dit leidt tot agressief spel.

Daarbij komt de sterke identificatie met de spelers. Massa's mensen voelen zich diep betrokken bij het spel van hun club en hun nationale elftal. Daar gaan ze voor. Daar voelen ze zich intens mee verbonden, al is het voor hen wel zo dat wanneer de ploeg wint, wij gewonnen hebben, maar wanneer de ploeg verliest, zij verloren hebben.

Dat alles maakt de voetbalsector tot een internationale bedrijfstak waarin vele miljoenen omgaan. Spelers zijn daarbij handelswaar. Binnenkort krijgen we een speciale Voetbalwet die burgemeesters vergaande bevoegdheden geeft om de orde rond voetbalwedstrijden te handhaven. Rivaliserende supportersgroepen deinzen er immers niet voor terug elkaar naar

het leven te staan en een spoor van vernielingen achter te laten. Voor hen is voetbal een vorm van oorlog.

Inmiddels hebben Nederland en België zich gezamenlijk aangemeld bij de wereldvoetbalbond FIFA om in 2018 of 2022 als gastland voor het WK-voetbal te fungeren. Laten we hopen dat dit ons voorbij gaat.

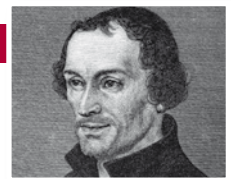
Is er dan helemaal niets goeds over het WK te zeggen? Het WK zou bijdragen aan het gemeenschapsgevoel. Wellicht ook aan de integratie van allochtonen in onze samenleving. Samen juichen voor Oranje. Dat zal waar zijn. Maar een verbroedering op basis van een dergelijke massahysterie is niet iets wat we moeten waarderen. Een overwinning van Nederland in het WK zou de bekendheid van ons land en ons nationale imago sterk bevorderen. Ook dat zal waar zijn. Maar moeten wij het op prijs stellen om vooral bekend te zijn door onze voetbalprestaties?

In Zuid-Afrika, waar ditmaal de WK-wedstrijden gehouden werden, bijverden kerken zich om rond de wedstrijden te evangeliseren. Dat klinkt goed. Maar durft men dan ook te wijzen op het zinloze en verwerpelijke van dit spektakel? Durft men te stellen dat de dienst aan Koning Jezus niet samen kan gaan met het vereren van koning Voetbal? Of poogt men beide met elkaar te verenigen? God wat en de wereld wat. Trouwens ook los van het WK is de vraag van wezenlijk belang van welke koning wij onderdaan zijn.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Melanchthon en de belijdenisgeschriften

In een belijdenisgeschrift formuleert de kerk wat zij op grond van Gods Woord gelooft. De reformatoren erkenden, evenals trouwens de Rooms-Katholieke Kerk, zonder reserve de drie algemene belijdenisgeschriften: het Apostolicum, dus de Twaalf artikelen, en de belijdenissen van Nicéa en Athanasius. Verschillende vorsten verzochten de reformatoren hun theologische zienswijze op papier zetten. Dat verzoek bereikte ook Philippus Melanchthon.

De in 1569 overleden Melanchthon was van grote betekenis voor de Reformatie. Deze "kleine Griek", zoals Luther hem noemde, formuleerde de leer van de Evangelische Kerk. Hij reisde vele malen door Duitsland om met anderen over de zuivere leer te spreken. Melanchthon bleek - helaas soms te veel - bereid tot compromissen, mits die binnen bijbelse marges bleven. Toch was zijn optreden anderzijds scherp en onbuigzaam, als hij dat nodig achtte. Bij voorbeeld in

1529 tijdens de theologische gesprekken te Marburg. Toen sprak de reformator met andere theologen (onder meer de Zwitser Ulrich Zwingli) over de betekenis van het Heilig Avondmaal en overtrof Maarten Luther in standvastigheid!

De bijbelse waarheid

Wij, die weten van het voortwentelen der eeuwen en de blijvende scheiding tussen Rome en de Reformatie, dienen te beseffen dat voor de reformatoren kerkscheuring geen uitgangspunt was. Hun opzet bleef de reformatie van een diep vervallen kerk. Rome moest ervan overtuigd worden dat de bijbelse waarheid doorslaggevend is. De reformatoren poogden tegenstanders aan hun zijde te krijgen. Gedurende enige tijd leek Melanchthon zelfs bereid om het pauselijk systeem te erkennen, mits de reformatorische genadeleer ingevoerd werd. Hij formuleerde het toen nog zo: 'Het conflict is in feite terug te brengen tot enkele misbruiken!'

Toch zag ook hij in dat de scheidslijn dieper was! Verder is er sprake van ontwikkelingen bij de Wittenbergers. Besteedde bijvoorbeeld Luther in 1522 nog aandacht aan het Ave Maria in zijn "Betbüchlein" (Gebedenboekje), in latere versies werd dit gemist. Met Melanchthons volledige instemming.

De Augsburgse geloofsbelijdenis

Op uitdrukkelijk bevel van keizer Karel V moesten de Wittenbergers in 1530 uiteenzetten wat hun belijden was. Zij vertrouwden de opdracht aan Philip Melanchthon toe, die dit deed in de 28 artikelen van de Augsburgse Confessie. Nadat Luther deze las, schreef hij: 'Gisteren heb ik jouw verdediging in zijn geheel nog eens zorgvuldig doorgenomen en ben er uitermate verblijd over'.

In 1566 erkende Calvijn in een brief aan de Poolse theoloog Johannes á Lasco dat de "Augustana" niets bevat dat strijdig is met zijn opvattingen. Melanchthon poogde in Augsburg een belijdenisgeschrift te ontwerpen, waaraan geen der reformatoren aanstoot kon nemen. Anderzijds hoopte hij dat keizer Karel V inzag dat de protestanten vrome onderdanen waren, geen ketters. Melanchthon heeft een groot, en tegelijk zeer moeilijk, werk verricht!

Op 25 juni 1530 werd dit belijdenisgeschrift in Augsburg plechtig aan de keizer voorgelezen. Hem beviel het

volstrekt niet, zodat enkele roomse theologen direct de opdracht ontvingen om een tegengeluid te produceren. Het antwoord van Melanchthon liet niet lang op zich wachten. Hij schreef op zijn beurt een Apologie (verdediging), wellicht zijn beste boek. Deze Apologie is geleerder, omvangrijker, duidelijker en krachtiger dan de Augsburgse Confessie. Eigenlijk bleef Philip Melanchthon zijn leven lang verbeteringen aanbrengen, zelfs onder de maaltijd of op reis. Ooit nam Luther de ganzenveer uit zijn hand en zei: 'Beste Philip, we kunnen God niet alleen dienen door te werken, maar ook door rust te nemen'.

De Augsburgse Confessie is tot op heden voor miljoenen lutheranen in tal van landen hét belijdenisgeschrift bij uitstek!

In 1536 trachtte Melanchthon meningsverschillen tussen "Wittenberg" en "Straatsburg" (waar Bucer werkte) weg te nemen door het schrijven van de Wittenbergse Konkordie. Hij wist met de collega's van Straatsburg overeenstemming te bereiken. Zwingli was echter niet tevreden en ook Calvijn stemde niet volledig in met de Wittenbergse Konkordie.

Voor hem was het onderwijs van Maarten Luther doorslaggevend: wet en Evangelie dienen gescheiden te blijven en de zondaar wordt alleen door genade behouden.

De avondmaalsleer

Melanchthon poogde met name eenheid te bereiken onder de protestanten over de betekenis van het Heilig Avondmaal, één van de voornaamste geschilpunten. De meningen waren zeer divers: Luther meende dat de Heere Jezus lichamelijk in (later zei hij "bij") brood en wijn aanwezig is: de leer van de consubstantiatie. Ulrich Zwingli wees dat af en vatte het anders op: het Heilig Avondmaal zou slechts een gedachtenismaal zijn. Martin Bucer en Johannes Calvijn verklaarden daarentegen dat de Heere niet lichamelijk, maar met Zijn Geest aanwezig is.

In een latere versie van de Augsburgse Confessie (de Augustana variata uit 1540) schreef Melanchthon dat met het brood ook het lichaam van de Heere aangeboden wordt en dat Hij

aanwezig is, zo niet in de elementen, dan toch in de viering zelf. Luther kon wel instemmen met deze formulering. Maar na Luthers dood verweten orthodoxe lutheranen Melanchthon hem dat hij in feite een calvinist was geworden. De bekende keurvorst Frederik III van de Palts waardeerde de Augustana variata echter evenzeer als "zijn" Heidelbergse Catechismus. De keurvorst verzocht in 1559 Melanchthon om zijn visie over dit sacrament opnieuw uiteen te willen zetten. Die voldeed daaraan in het leerzaam geschrift, getiteld 'Gutachten'.

Samen één?

In een roerige periode, waarin de Turken steeds verder oprukten in Oost-Europa en Rome de Reformatie bloedig trachtte uit te roeien, werden in 1537, in Melanchthons aanwezigheid, de Schmalkaldische artikelen opgesteld. Daarin beloofden de Duitse protestanten elkaar steun. Hij nam deel aan de godsdienstgesprekken te Worms (1540) en Regensburg (1541). Ook daar zocht hij vurig naar een compromis. De geschiedenis leert dat onder Heinrich Bullinger (die de gesneuvelde Zwingli opvolgde) de Zwitserse kerk zich aansloot bij de calvinisten. Tussen de lutheranen en de calvinisten bleven grote meningsverschillen bestaan.

De biecht

De lutherse traditie handhaafde de biecht. Niet als een derde sacrament, daar de Bijbel slechts grond geeft aan Doop en Avondmaal, maar wel als mogelijkheid elkaar de zonden te belijden, op grond van Jakobus 5:16. (Dat was trouwens ook de opvatting van Jodocus van Lodenstein, een onverdacht aanhanger van de Nadere Reformatie!)

Melanchthon sloot zich volledig bij Luther aan. Die schreef "De Confessione, Quomodo simpliciores de ea eruendi sint" (dat is: Over de biecht; hoe de eenvoudige mensen daarover onderwezen moeten worden). Voor Luther waren biecht en absolutie (vergeving) onmisbaar om een zondaar van de ernst van de zonde te overtuigen, maar ook te laten weten dat vergeving mogelijk blijft. Hij en Melanchthon oordeelden over de roomse biechtpraktijk dat die te oppervlakkig is.

Melanchthons invloed

Denk ondertussen niet dat Melanchthon zo'n irenisch man was, dat hij altijd maar toegaf. Tegen de visie van

Agricola, die ervoor pleitte om de wet in het Oude Testament af te schaffen, daar die in Christus is vervuld, trad Melanchthon krachtig op. Hier was een compromis onmogelijk: hij wilde de eis der wet ten volle handhaven, om het contrast met het Evangelie te beklemtonen. Voor hem was het onderwijs van Maarten Luther doorslaggevend: wet en Evangelie dienen gescheiden te blijven en de zondaar wordt alleen door genade behouden. Via Melanchthons leerling Ursinus treffen wij deze visie ook in de Heidelbergse Catechismus aan. Het verschil tussen werkverbond en genadever-

bond is eveneens terug te leiden tot de 'Loci Communes' van Melanchthon. Voor de kleine hoogleraar uit Wittenberg was geloof met name het instemmen met Gods beloften. En dat moest tegenover ieder beleden worden. Daarom schreef hij in 1551 de Saksische geloofsbelijdenis voor het concilie van Trente.

Afrondend: aan het belangrijke werk om de leer van de lutherse kerk te formuleren, heeft Philippus Melanchthon een deel van zijn leven besteed.

Zwijndrecht, dr. C.R. van den Berg

moeilijke gedeelten moeten we ons afvragen wat de Heere daarmee bedoelt te zeggen.

Orde in het Bijbel lezen is goed. Niet alleen als we persoonlijk in de Bijbel lezen, maar ook als Gods Woord aan tafel wordt gelezen. Bijbellesroosters zijn op zichzelf niet verkeerd, maar laten we toch bepaalde gedeelten van de Bijbel niet altijd overslaan.

Vervolgens kunnen we er van leren dat al zouden de Heere ons niet meer gegeven hebben dan het Oude Testament, we geen verontschuldiging voor onze onbekeerlijkheid kunnen aanvoeren. We hebben Mozes en de profeten. Des te minder kunnen we ons verontschuldigen nu de Heere ons ook het Nieuwe Testament heeft gegeven, waarin nog klaarder en duidelijker de raad Gods tot zaligheid ons wordt geopenbaard.

Wij mogen veel meer hebben dan de broers van de rijke man. Wij zijn bevoorrecht boven hen, die alleen de Wet en de profeten beschouwen als het Woord van God. Wij mogen horen van de vervulling van de Wet en de profeten, zoals de Heere Jezus gezegd heeft in de synagoge van Nazareth: 'Heden is deze Schrift in uw oren vervuld' (Luk. 4:21). Van Hem werd geschreven in het Oude Testament. Daarvan heeft de Heere Jezus getuigd in Lukas 24:44: 'Dit zijn de woorden, die Ik tot u sprak, als Ik nog met u was, namelijk dat het alles moest vervuld worden, wat van Mij geschreven is in de Wet van Mozes, en de Profeten, en Psalmen'. Jezus noemt daarbij ook

6

Joodse symboliek en wij

De voorlezing in de synagoge

De eerste vijf boeken van de Bijbel: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium worden in de Joodse traditie de Thora genoemd. Thora betekent in het Hebreeuws: onderwijzing. Ook wordt wel de benaming Pentateuch gebruikt. Dat komt van het Griekse woord penta, dat vijf betekent. De vijf boeken van Mozes.

In het Nieuwe Testament komen we wel de aanduiding tegen: de wet en de profeten, of: Mozes en de profeten. Met de wet of met Mozes worden dan niet alleen bedoeld de tien geboden, maar de gehele inhoud van de eerste vijf boeken van het Oude Testament. Daarop doelt de Heere Jezus als Hij in Mattheüs 22 zegt: 'Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten'.

De hele Thora wordt in de synagoge in een tijdsruimte van een jaar in een geregelde cyclus voorgelezen. Ieder jaar telkens weer opnieuw. Elke sabbat heeft een stuk, een wekelijkse afdeling. Daartoe zijn de vijf boeken van Mozes ten behoeve van deze voorlezing in even zoveel afdelingen verdeeld als er sabbatdagen in het jaar kunnen zijn. Het laatste stuk: de zegeningen en de dood van Mozes, wordt gelezen op de dag van het slotfeest, waarmee het Loofhuttenfeest eindigt en de rij van de feesten wordt besloten. Op dezelfde dag wordt onmiddellijk opnieuw met Genesis begonnen.

Op de voorlezing van de afdeling uit de Thora volgt op de ochtend van de sabbat en op de feestdagen altijd de voordracht van een stuk uit de profeten. Deze zogenaamde haftaràh bestaan uit vaste stukken, die gewoonlijk in hun inhoud corresponderen met iets van de inhoud van het Thorastuk. Op feestdagen slaat de inhoud terug op de strekking van de feestdag of op het bijzondere van de sabbatdag, die ook een feestdag is. De haftaràh wordt niet gelezen vanaf een rol, maar meestal uit een gewoon boek.

In de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus vraagt de rijke man of Abraham Lazarus wil zenden tot zijns vaders huis, tot zijn vijf broers, opdat zij ook niet zullen komen in de plaats der pijniging. Het antwoord van Abraham is duidelijk: Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen. Dan bedoelt Abraham dus: Zij hebben de vijf boeken van de Thora en de profeten. Daar moeten ze genoeg aan hebben om te weten hoe ze van het verderf verlost kunnen worden.

En wij? Wat kunnen wij leren van de wijze waarop de Joden in de synagoge omgaan met de Thora? In de eerste plaats kunnen we van hen leren dat het goed is om elke dag uit de Bijbel te lezen en dan in volgorde van de Bijbelboeken, zodat de hele Bijbel gelezen wordt. De Joden slaan moeilijke stukken en geslachtsrekeningen niet over. Het is alles Gods Woord. Ook bij

De hele Thora wordt in de synagoge in een tijdsruimte van een jaar in een geregelde cyclus voorgelezen. Ieder jaar telkens weer opnieuw.

de psalmen. Zo omsluit Hij met Zijn woorden het gehele Oude Testament. In de derde plaats kunnen we eruit leren dat ons hart hard is en dat wij van nature niet verstaan de dingen die des geestes Gods zijn. Ook de Joden niet. Zij lezen de Schrift, onderzoeken de Thora en de profeten. De kinderen worden erin onderwezen op school en de jongens op de rabbijnscholen. Toch: ziende blind.

Wat is de verlichting van de Heilige Geest voor hen en ons nodig om te zien. Niet alleen voor de Joden is nodig

dat het licht van Gods Geest schijnt in hun hart, maar ook voor ons is dat nodig bij aan- en bij voortgang: 'Verlicht mijn ogen opdat ze aanschouwen de wonderen van Uw wet'. Daarvoor is onderzoek van de Schrift nodig. 'Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn hat die van Mij getuigen', zegt Jezus in Johannes 5:39.

Tenslotte zou ik nog willen wijzen op een aspect in onze relatie tot het Joodse volk. Zij hebben Mozes en de profe-

ten. Dat wil niet zeggen dat er voor de Joden een andere weg is tot zaligheid dan door het geloof in de gekruiste Zaligmaker. Wij moeten proberen hen er vanuit het Oude Testament van te overtuigen dat Jezus de Messias is en dat het alles is vervuld, wat van Hem geschreven is in de Wet van Mozes en de Profeten en de Psalmen.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

dat het christelijk karakter verloren heeft? Te vrezen valt dat toenemende bemoeienis van een sterk seculiere overheid de godsdienstige vrijheid steeds meer zal aantasten. Maar laten we niet menen dat dit iets nieuws in de geschiedenis is.

In de zestiende en zeventiende eeuw had de overheid in ons land, maar ook in Engeland, een grote vinger in de pap in kerkelijke zaken.

Het Parlement nam in 1662 de Act of Uniformity aan, die presbyteriaanse ambtsdragers voor de keus stelde tussen volledige onderwerping aan het episcopaat, of verlies van ambt en inkomsten. Ongeveinsde instemming moest gegeven worden aan alles wat in het Book of Common Prayer voorgeschreven was. Iedere predikant moest door een bisschop worden bevestigd, als dat althans nog niet eerder gebeurd was. Niet alleen predikanten, ook stafleden van universiteiten en onderwijzers moesten zich conformeren aan wat de gevestigde kerk voorschreef.

Op 24 augustus 1662 trad deze nieuwe wet in werking. Naar een vrij nauwkeurige schatting verloren meer dan 2000 personen, onder wie vele predikanten, hun ambt en inkomen. De puriteinsgezinden noemden deze datum voortaan de Bartholomeusdag, naar de herdenkingsdag van de gruwelijke moord op de Hugenoten in

OUD GOUD

Thomas Watson

Wat een rijk getuigenis van Gods vrije genade, aan hem bewezen, heeft de apostel Paulus in de tweede brief aan de gemeente van Korinthe gegeven. Hij heeft de bediening gekregen, 'naar de barmhartigheid die aan ons geschied is'. Hij, een aarden vat, belijdt dat de kracht van zijn bediening niet van hemzelf maar van God alleen is.

Veel heeft hij moeten lijden om de Naam van Christus. Daarvan schrijft hij ook in 2 Korinthe 4: 'Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismooedig; vervolgd, doch niet daarin verlaten, nedergeworpen doch niet verdorven'. Ook Thomas Watson heeft dat, met vele anderen van Gods getrouwe knechten, ervaren. Een discipel is immers niet meer dan zijn Meester. Ze hebben Hem vervolgd en uitgeworpen, ze zullen daarom ook hen vervolgen die Zijn Naam belijden.

Door God geroepen

Veel is er van Watsons jonge jaren niet bekend. Zelfs zijn geboortedatum wordt vaak als 'omstreeks' vermeld. Hij werd in ca. 1620 geboren in Yorkshire. Zijn opleiding ontving hij aan Emmanuel College in Cambridge. Hij studeerde hard en met ijver, en zag dit in 1642 bekroond met zijn Master of Arts-graad.

In 1647 trouwde hij met Abigail Beadle, een predikantsdochter, bij wie hij tenminste zeven kinderen kreeg, van wie hij er echter vier op jonge leeftijd

moest missen.

De Heere riep hem om in een deel van Zijn wijngaard te werken, namelijk in St. Stevens (Walbrook) in Londen, waar hij in 1646 de herdersstaf opnam. Zestien jaar mocht hij daar arbeiden als een getrouwe dienstknecht van zijn Meester.

Zonder spanningen verliepen deze jaren echter niet. Gedurende de burgeroorlog begon Watson sterke presbyteriaanse opvattingen naar voren te brengen. Sympathie koesterde hij echter ook voor koning Karel I, zozeer zelfs dat hij protest aantekende tegen de executie van de koning, samen met andere presbyteriaanse ambtsbroeders.

In 1652 werd hij voor korte tijd gevangen gezet. Hij werd namelijk beschuldigd van deelname aan een complot, samen met Christopher Love, William Jenkyn en anderen, om de monarchie te herstellen, en Karel II op de troon te brengen. Love werd onthoofd, maar Watson werd op 30 juni 1652 vrijgelaten en hersteld in zijn pastoraat te St. Stephen's, waar hij nog tien jaar arbeiden mocht.

Vervolg

Wij zijn, tercht, bevreesd voor wat onze overheid in Nederland gaat doen met de vrijheid van onderwijs en godsdienst die we nog mogen hebben. Verregaande intolerantie is duidelijk waarneembaar in uitspraken van politici die er geen geheim van maken wat hun streven is. Wat staat ons nog te wachten in een land

De Heere riep hem om in een deel van Zijn wijngaard te werken, namelijk in St. Stevens (Walbrook) in Londen, waar hij in 1646 de herdersstaf opnam.

Frankrijk. Zo werd deze dag een donkere bladzijde in de kerkhistorie, niet alleen vanwege de gruwelen van het huis van Bourbon in Frankrijk, maar ook om het onrecht getrouwe knechten van God aangedaan in Engeland. Voortaan preekte Watson in het geheim in schuren, woningen en bossen, als hij maar enigszins de gelegenheid had.

Met de zogenaamde Declaration of Indulgence in 1672 kwam er verlichting. Hij kreeg toestemming te preken in Crosby Hall (Bishopsgate). Na drie jaar kreeg hij hulp van de bekende Stephen Charnock, met wie hij tot diens dood in 1680 samenwerken mocht.

Enige jaren later verminderde ook Watsons gezondheid zodanig dat hij zijn actieve dienst moest beëindigen, en in Barnston (Essex) ging wonen. In de zomer van 1686 kwam het einde van zijn aardse loopbaan. Hij stierf nog plotseling, terwijl hij in zijn binnenkamer was. Biddende ging hij naar het Vaderhuis met zijn vele woningen, om daar te gaan aanbidden en de Koning groot te maken Wiens heerlijkheid hij zo helder en met liefde verkondigd had.

Werken

Watson heeft ons veel *Oud Goud* nagelaten, waarvan er ook de laatste jaren nogal wat verschenen is. Al heel wat jaren geleden werden zijn *"Alle de theologische en praktikale werken"* vertaald door ds. Joannes Fabricius. Het werd al 1665 uitgegeven. Maar ook de laatste jaren is er, opnieuw vertaald, het een en ander van Watson tot onze beschikking gekomen. Zijn stijl kenmerkt zich door bondigheid, kernachtigheid, levendigheid, met veel voorbeelden die uit de dagelijkse praktijk zijn genomen.

We noemen:

- *"Het gebed des Heeren"*, een verklaring van het gebed dat de Heere Zijn Kerk Zelf heeft gegeven, dat in 1999 werd gepubliceerd.
- *"De hoofdsom van de geloofsleer"*, dat in 1997 van de pers kwam.
- In 2001 kwam er een vertaling van *"Portet van een godvrezende"*.

Dan noemen we nog: *"Om de vrede van Jeruzalem, een puriteinse visie op de kerk"* dat in 2003 verscheen. Daarin wijst hij de zelfvoldaanheid van de Engelse staatskerk aan. Een woord dat echter ook in onze dagen wel ter harte mag worden genomen. Hij waarschuwt tegen het roemen: Des Heeren tempel zijn dezen, terwijl er maar een geveinsde belijdenis of een vergulde vorm is. Die zullen ons, zegt hij, op de Jongste dag niet baten. Als het dan waar is dat we grotere voorrechten ontvangen hebben dan anderen, door nog onder een getrouwe bediening te mogen verkeren, laat dat dan ook in de praktijk van ons leven te zien zijn.

We hebben schuld op ons geladen, zegt Watson, door God slechts uiterlijk en uit gewoonte te dienen. We hebben niet gekeken naar de binnenkant van de dingen. We moeten de noot zelf opeten en niet alleen de schillen verzamelen. Het gaat om de innerlijke betrachting van wat we belijden, en de Heere ziet het hart aan. Alleen de ware vreze Gods zal tot Zijn

eer van de grootheid van Zijn genade in een ootmoedige tere wandel voor Gods aangezicht een klaar getuigenis geven. Wat zou ook onze jeugd daar goed mee zijn.

Verder verschenen onder meer nog: "Alles is uwe", waarin Watson beschrijft de twaalf koninklijke voorrechten van Gods kinderen naar aanleiding van 1 Korinthe 3: 21-23. In de serie "Graankorrels" verscheen als derde deeltje "Oprecht als de duiven." Zijn werk "De waarachtige bekering" is zelfs in het Duits en Russisch vertaald.

Ds. W.C. Lamain heeft lang in Gods Kerk als predikant mogen dienen.

Zijn eerste openbare werk was het lezen van een preek van Thomas Watson over Psalm 46:6. Het was in Scherpenisse. Hij was toen nog geen ambtsdrager en zelfs geen lid van de gemeente, maar op aandringen van een ouderling gebeurde het.

Dat was natuurlijk niet naar de orde van de kerk. Maar uit de keus van de preek bleek toch zijn liefde tot wat de Heere ons ook in dit overjarig koren gegeven heeft. En wat was hij toen nog jong. Maar te jong ben je immers nooit voor Gods zalige liefdedienst. Een dienst waarvan de oprechten nooit spijt gekregen hebben.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

BOEKENNIEUWS

"Op saffieren grondvesten", door ds. P. Honkoop; uitg. Den Hertog, Houten; ISBN 97890 33 1222 17; 134 blz.; € 14,90.

Ds. P. Honkoop sr. is dertig jaar predikant geweest (van 1933-1963) en diende de gemeenten van 's Gravenhage, Rijssen en Yerseke. Hij was een markante prediker, met een geheel eigen stijl. Dit vermeldt de uitgever op de achterzijde van het keurig verzorgde prekenboekje "Op saffieren grondvesten". Aanvankelijk werd gedacht dat alle overgebleven preken waren uitgegeven. Echter ontdekte zijn zoon J. Honkoop te 's Gravenhage dat hij nog in het bezit was van enkele bandjes die nog uitgegeven konden worden. In overleg met de uitgever is dit nu gebeurd. In keurige uitvoering werden deze preken vanaf de bandjes overgezet om, gebundeld, een prekenboek te vormen. De uitgever is hierin zeker geslaagd.

De meeste preken zijn gehouden in zijn laatste gemeente, Yerseke. Het betreffen twee preken over Jesaja 54 : 11 en 12, en zes preken over Hebreëën 11:2-29, en twee preken over de Heidelbergse Catechismus, Zondag 10 vraag 27 en Zondag 33 de vragen 89 en 90. De geheel eigen stijl van ds. Honkoop is duidelijk te herkennen. Hij weet niet voldoende woorden te vinden om de verlorenheid van de mens te beschrijven. Ook de "vroomheid" van de mensen is voor ds. Honkoop een

"sta in de weg". Bovenal zijn alle preken zeer Christocentrisch. Lees maar op blz. 43: 'O, dan mag het volk het hoofd op Jezus' borst laten zinken; dan leggen zij hun hart voor Hem open, gelijk als eenmaal Hizkia de brief open naar de hemel legde. En wat zegt de Heere dan? 'Zal ik voor Abraham verbergen wat Ik doe?' Dan wordt het liefdehart Gods verklaard jegens de arme zondaar, dan worden ze aan het borghart gedrukt. O, laat ik het maar kort zeggen. Dan voelen ze die zalige gemeenschap met Hem, die dierbare geloofsgemeenschap aan Hem, zodat ze als vrienden elkaar mogen vinden en door de liefde aan elkaar verknocht en verbonden zijn, als David en Jonathan'. De praktijk der godzaligheid wordt in iedere preek teruggevonden. De nodiging tot het heil vinden we steeds aanwezig. Buiten Jezus geen zaligheid, maar een eeuwig zielsverderf. De preken over de Heidelbergse Catechismus zijn zeer praktisch, maar daarnaast ook zeer onderwijzend. Een enkele keer zegt ds. Honkoop iets over zichzelf. Zoals over zijn tijd in militaire dienst op blz. 127 en over zijn eertijds op blz. 107. De meeste preken eindigen met: 'Gode tot eer en onze zielen tot zaligheid. Amen'.

Hoewel ds. Honkoop later mijn schoonvader werd, herinner ik me hem als een ernstige, maar ook gunnende prediker, die mij in mijn jeugd jaloers maakte op Gods volk en op Gods knechten. Zeer

gaarne bevelen we dit boek in ieders belangstelling aan. Neem en lees. Voor de leesdiensten zijn de meeste preken aan de korte kant, namelijk elf 11 bladzijden. Tenslotte nog een opmerking naar de uitgever. Het zou beter geweest zijn om ds. P. Honkoop sr. te schrijven, daar ook zijn zoon ds. P. Honkoop jr. predikant was. Misschien iets voor de tweede druk.

's-Gravenhage,

G.H. Verweij

**"Onze Turkse naaste",
onder redactie van: Commissie
Allochtonen Deputaatschap Evangelisatie
Geref. Gemeenten; besteladres:
A.E. Schouten, tel. 010-4505995,
e-mail: aeschouten@kliksafe.nl'
99 blz.; € 3,50.**

Door de commissie Allochtonen van het Deputaatschap Evangelisatie Geref. Gemeenten is een leerzaam boekje geschreven: "Onze Turkse naaste". Het boekje is gevolgd op een eerdere uitgave "Mohammed of Christus" en is bedoeld als voorlichting en toerusting voor onze achterban in de brede zin des woords. Daarbij wordt vooral gedacht aan kerkenraden en evangelisatiecommissies, maar ook aan leden van de gemeenten die een Turkse naaste tegenkomen. Na Israël is er geen land waar de bezoeker zo vaak aan de Bijbel herinnerd wordt als in Turkije. De apostel Paulus heeft hier voor het eerst het Evangelie verkondigd. De apostel Johannes heeft hier zijn levensavond doorgebracht. Hier lagen ook de zeven gemeenten die we kennen uit de brieven van Openbaring 2 en 3. Hier zijn ook de oudste christelijke geloofsbelijdenissen ontstaan.

Kortom, het is een land waar ook nu nog christenen met belangstelling naar kijken. In de duidelijke inleiding 'Wie zou niet wenen' wordt een terugblik gegeven op het Turkije nu 2000 jaar geleden. Waar de wieg stond van de christelijke kerk is daar nu weinig meer van te merken.

Daarna volgt het hoofdstuk 'Sociaal-maatschappelijke aspecten van evangelisatie'. Dit hoofdstuk biedt veel inzicht in het dagelijks leven van Turken. Evangelist G. Baan vertelt op een boeiende wijze van zijn contacten met een vriendelijk Turks gezin. Mevrouw drs. M. Biemond gaat in op de positie van een kind in een Turks gezin en op de binnen dat gezin nog als erg belangrijk ervaren items als discipline en gezag.

Ir. J. Maljaars biedt inzicht in de positie en de manier van leven van Turken in het algemeen in Nederland. Hij constateert dat een opvallend aantal Turken een ei-

gen bedrijfje heeft. Maljaars staat ook stil bij het belang van de familiebanden en bij de duidelijk waarneembare secularisatie binnen die groep.

J. Hoekman gaat in op de vraag wat Turken in Nederland eigenlijk geloven. Ze zijn bijna allemaal moslim. Hoekman maakt duidelijk wat soennieten en sjiïeten zijn, en wat alevieten en soefi's geloven. Verder schrijft hij ook nog over Koerden, Armenen, Grieks-orthodoxen en Syrisch-orthodoxen. Het boekje bevat tevens een door Hoekman gehouden interview met een Turkse imam.

Evangelist Baan sluit het eerste deel af met de ontdekkende vraag of wij de Turkse gemeenschap in Nederland Gods Woord wel willen brengen. En hoe wij die boodschap aan hen doorgeven.

In het tweede deel van het boekje 'Verdieping/achtergronden' gaat mevrouw drs. C.J.J. Clements in op de geschiedenis van het land Turkije. Het land is vanouds een smeltkroes van oosterse en westerse culturen. Het tweede hoofdstuk bevat ook een interview van ds. G. Clements en ir. J. Maljaars met een Turk die voor het CDA in het Tweede Kamer zit. Hij ziet de koran als inspiratiebron, maar erkent dat ook onder Turkse moslims sprake is van secularisatie.

Ir. A. van den Heuvel beschrijft de veelbewogen geschiedenis van de Armeniërs. Dat is een bevolkingsgroep in Turkije met een christelijke achtergrond. Maar de Armeniërs zijn ook te vinden in Rusland, Georgië, de Oekraïne, Syrië, Egypte en nog veel andere landen. Mevrouw drs. M.J. van den Heuvel-Vrijer besluit het boekje met persoonlijke indrukken van een reis naar Turkije.

De redactie is erin geslaagd om een gemakkelijk leesbaar en heel leerzaam boekje te schrijven over de grootste groep allochtonen in Nederland. Niet alleen nuttig bij het evangelisatiewerk maar ook daarbuiten, is het een informatieve boekje dat er keurig verzorgd uit ziet.

Capelle a/d IJssel,

K. Bel

**"Voeg u bij deze wagen",
door ds. E. Venema; uitg. De Rams-
hoorn, Goes; ISBN 97890-76466-880;
158 blz.; € 18,95. En: "Uit het levens-
boek van Samuël", door
ds. E. Venema; uitg. Gebr. Koster –
Barneveld; ISBN 978 90 5551 523 3;
244 blz.; € 17,90.**

Ds. E. Venema heeft ook in Elspeet het Woord mogen bedienen. Beeldend,

boeiend en bevindelijk was zijn prediking. Hij wees op de noodzakelijkheid van de waarachtigebekering en het ware geloof in Jezus Christus, Die hij ook begeerde uit te stallen. Dat lezen we ook in de eerste (nieuwjaars-)preek over 'de moorman', waaraan ook de titel van het boek "Voeg u bij deze wagen" ontleend is. Hij wenste 'het harte Gods te verklaren dat geopend ligt in Christus' en bij de hoorders 'op de wagen te klimmen' om Jezus te verkondigen'.

Het thema van de laatste van de tien preken is: 'Oudejaarsavond met Noach in de ark'. Verder bevat het boek een adventspreek, twee preken met lijdensstoffen, een Pinksterpreek, twee preken over Naäman, één preek over Johannes de Doper en een voorbereidingspreek voor het Heilig Avondmaal over de zondares aan Jezus' voeten. Daarin wijst hij op het zo noodzakelijke bruiloftskleed en vraagt hij: 'Hebt u het ooit gezegd in uw leven? Heere, ik hoef niet vooraan te staan.... Als ik maar één ding mag doen, Heere: me leeg schreeuwen voor U. Me leeg schreeuwen vanwege mijn zondige afkomst, maar ook leeg schreien vanwege de liefde die U hebt voor verloren mensen'.

Op de hem geheel eigen wijze geeft de schrijver in het boek "Uit het levensboek van Samuël" ons onderwijs voor het persoonlijke, gezins- en ambtelijke leven. Sprekend over de moeder van Samuël: 'Zij heft haar wenende ogen op naar het heiligdom. Dan is het haar niet alleen begonnen om een kind, maar als het eropaan komt, is het haar begonnen om het Kind. Om de ere Gods alleen!' De goddeloze richtertijd vertoont veel overeenkomsten met onze tijd. Naar aanleiding van de geschiedenis dat Israël een koning begeert, zegt hij: 'Het gaat niet alleen over degenen die het Woord brengen; het gaat niet over de leer die vandaag aan de dag misschien zo graag wordt gehoord, maar het gaat over het verachten van de Gods des eeds, van de God des verbonds, van de God van de soevereine genade. Het gaat over de Borg, het gaat over de Middelaar. Er is geen plaats voor Hem. Het is alsof de geschiedenis zich straks herhaalt, als de Borg tegenover Barábbas staat'.

We willen deze twee keurig ingebonden prekenboekjes van harte aanbevelen.

Elspeet,

ds. G. van Manen

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Oostkapelle:
ds. L. Terlouw te Barendrecht.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 9 JULI 2010 TE NIEUWERKERK

De vergadering wordt geopend door ds. E. Bakker, namens de roepende kerk van Sint Annaland. Op zijn verzoek wordt gezongen Ps. 119 : 9. Vervolgens leest hij Lukas 19:1-10 en gaat hij voor in gebed. Na een hartelijk woord van welkom aan de afgevaardigden, de docenten van de Theologische School, de deputaten art. 49 en de vele belangstellenden, spreekt de tijdelijke preses enkele woorden n.a.v. het gelezen Schriftgedeelte, met name het 10^e vers. Het moderamen wordt als volgt samengesteld:

Ds. J. Schipper, preses; oud. B.Both, scriba; ds. E. Bakker en oud. G.D. Roeland, assessoren en oud. M. van den Berge, quaestor.

Vervolgens wordt overgegaan tot het classicaal examen van kand. S. Maljaars, die het beroep van de gemeente Middelharnis heeft aangenomen. Het examen wordt afgenomen door de hierna genoemde docenten van de Theologische School, te weten: ds. D. de Wit, exegese (Openb. 10: De engel met het boekje.)

ds. L. Blok, dogmatiek (afstudeerscriptie "De plaats van Gods wet in de heiligmaking") ds. W. Silfhout, kerkrecht (DKO 29 t/m. 52: De kerkelijke samenkomsten) en ds. P. Mulder, kerkgeschiedenis (Reveil en Afscheiding).

Na het examen wordt een korte pauze gehouden, waarna kandidaat Maljaars

zijn preekvoorstel houdt n.a.v. Handelingen 4:12. Thema: De enige Naam tot zaligheid.

1^e een gegeven Naam. 2^e een noodzakelijke Naam.

Na beraad in besloten vergadering spreekt namens de deputaten art. 49 ds. C.J. Meeuse zijn tevredenheid uit over het gehouden preekvoorstel en brengt een positief advies uit.

De classis sluit zich bij monde van ds. A.J. Gunst bij deze woorden aan. De vergadering kan zich van harte vinden in het afgelegde examen en het gehouden preekvoorstel.

De preses richt zich met enkele hartelijke woorden tot kandidaat Maljaars en wenst hem een goede ingang in de gemeente(n) toe, bovenal wenst hij hem toe de hulp van de God Jacobs.

Op verzoek van de voorzitter wordt kandidaat Maljaars staande toegezongen Ps. 84 : 6.

Preses deelt mede, dat de bevestiging en intrede zal plaatsvinden op woensdag 8 september in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Dirksland, door ds. A. Moerkerken.

Na een dankwoord van de preses eindigt ouderling G.D. Roeland met dankgebed, nadat nog is gezongen Ps. 121 : 1.

B. Both, scriba

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2010

Pag. 346, **gemeente URK.**

Het adres van de koster is gewijzigd in: Boomkor 14, 8322 DG Urk.

BERICHTEN

■ REGIONALE ZENDINGS TE HOOGVEEEN

Regionale zendingsdag op **woensdag 4 augustus**. Locatie: Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Noordscheschut (gemeente Hoogeveen), Coevorderstraatweg 50. Opening om 10.00 uur door ds. G. van Manen, sluiting om 15.00 uur door ds. C. Vogelaar. 's Middags vertelling voor de kinderen door mw. Vogelaar-van Amersfoort. Ook zijn er activiteiten voor de kinderen en kramen met een groot assortiment aan artikelen. Voor vragen: tel. 0528-231452.

■ VERKOOPDAG TE BURGH-HAAMSTEDEN

Verkoopdag met o.a. rommelmarkt op **donderdag 19 augustus**, van 8.30-16.00 uur, rondom de kerk van de Geref. Gemeente te Burgh-Haamstede, Ankerweg 10. Opbrengst t.b.v. zendingswerk in Albanië.

■ PSALMZANGAVOND TE EDE

Psalmzangavond met en voor gehandicapte vrienden op **donderdag 22 juli**, aanvang 19.15 uur, in de Noorderkerk te Ede, Amsterdamseweg 9. Gasten van de vakantieweek te Lunteren zullen enkele

psalmen ten gehore brengen. Daarnaast zal het mannenkoor Harpe Davids uit Genemuiden medewerking verlenen. Opening, bijbelvertelling en sluiting door ds. A. Verschuure. Collecte t.b.v. vakantieweken gehandicapten. Iedereen is hartelijk welkom.

■ FIETSTOCHTEN TE HOOGVEEEN E.O.

Fietstochten op **donderdag 29 juli** en **woensdag 11 augustus**. Vertrek vanaf de Bethelkerk van de Geref. Gemeente, Coevorderstraatweg 50 te Noordscheschut (gemeente Hoogeveen) tussen 9.00 en 11.00 uur. Deelnamekosten: € 2,50 p.p., max. € 10,- per gezin. Opbrengst t.b.v. schulddelging kerkgebouw. Voor informatie: tel. 0528-343526.

■ FIETSPUZZELTOCHT TE OUDDORP E.O.

Fietspuzzeltocht van ongeveer 20 km op **maandag 9 augustus**. Start tussen 18.30 en 19.00 uur vanaf de kerk van de Geref. Gemeente te Ouddorp, Spaanseweg 13. Deelnamekosten: € 2,50 p.p., max. € 10,- per gezin. Opbrengst t.b.v. de Zending Geref. Gemeenten. Voor vragen: tel. 0187-683608.

VAN DE REDACTIE

Wij herinneren u eraan dat dit nummer van De Saambinder voor **twee weken** geldt.

U kunt dus eerst op **5 augustus a.s.** weer een nummer van dit kerkelijk weekblad tegeroet zien.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 25 JULI 2010

Aagtekerke 8.45 en 11.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst en 19.00 uur kand. Maljaars; Aalburg 9.30 uur ds. Van Gelder; Aalst 15.00 uur ds. W.J. Karels; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 15.00 uur ds. Van Manen; Arnhem 15.00 uur ds. F. Mulder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Verweij; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 15.00 uur ds. De Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 uur ds. Driessen en 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 16.30 uur ds. Driessen; Breda 17.00 uur ds. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 15.00 uur ds. Pater; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 18.30 uur ds. L. Blok; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Melis; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur (H.D.) ds. Verschuure en 19.00 uur ds. Kleppe; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. P. Mulder; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. Heijkamp; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge; Ermelo 9.30 en 15.30 uur ds. Beens; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur kand. G.W.S. Mulder; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Van Eckveld; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. Schreuder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. Silfhout; Hoogeveen 9.30 en 19.00 uur ds. Vermeij; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. P. Mulder; Kamperland 10.00 en 14.30 uur stud. Huijser;

Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 14.00 uur ds. De Heer; Krabbendijke 14.00 uur ds. Bakker en 18.00 uur stud. Huijser; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 18.00 uur ds. Van Gelder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. Boeder; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 uur kand. Maljaars en 14.00 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Tanis; Moerkapelle 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. De Waard; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 9.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur ds. Van Krimpen; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 18.30 uur ds. Beens; Nisse 9.30 en 14.30 uur stud. Baaijens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oostburg 15.00 uur ds. Baan; Oosterend- Texel (in de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur ds. Van Rijswijk; Oosterland 18.30 uur ds. Van Belzen; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Van Belzen; Opheusden 15.30 uur ds. Labee; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 14.30 uur ds. Schreuder; Oudemirdum 9.00 (eigen gemeente) en 11.00 (gasten) en 14.30 (eigen gemeente) en 18.30 uur (gasten) ds. Schot; Poortugaal 19.00 uur ds. Joosse; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 uur ds. J. Karels en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 18.30 uur ds. De Waard; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Philipsland 18.30 uur ds. Tuinier; Sliedrecht (Middeldiep-

straat 31) 12.00 uur kand. G.W.S. Mulder en 19.00 uur leesdienst; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.15 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 14.30 uur ds. De Leeuw; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur stud. Visser; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 18.45 uur ds. Kattenberg; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Silfhout; Vlaardingen 14.30 uur ds. Van Gelder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Westzaan 19.15 uur ds. Heijkamp; Wierden 14.00 uur (in Herv. Kerk Hoge Hexel) ds. Brugge en 18.30 uur (in Herv. Kerk, Tabor, Wierden) leesdienst; Wolphaartsdijk 14.00 uur kand. Maljaars en 18.00 uur stud. Visser; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 15.30 uur ds. L. Blok; Zwijndrecht 18.30 uur kand. G.W.S. Mulder; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 27 JULI 2010

Borssele 19.30 uur ds. Moens; Drachten 19.30 uur ds. De Heer; Enter 19.30 uur ds. Brugge (in de Geref. Kerk, Rijssenseweg 11); Kortgene 19.30 uur ds. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur kand. Maljaars; Opperdoes 19.30 uur ds. Kleppe; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Oudemirdum 19.30 uur ds. Baan.

■ WOENSDAG 28 JULI 2010

Aagtekerke 19.30 uur ds. Schreuder; Aalburg 19.30 uur ds. Driessen; Beekbergen 19.30 uur ds. Joosse; Berkenwoude 19.30 uur ds. Van Manen; Brakel 19.30 uur ds. Van Aalst; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Hakvoort; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Goudswaard 19.30 uur ds. Tuinier; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Verweij; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Beens; Krabbendijke 19.30 uur ds. W.J. Karels; Middelharnis 19.30 uur ds. De Wit (H.D.); Nieuwdorp 19.30 uur ds. Bakker; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Hogchem; Oosterend- Texel 19.00 uur ds. Van Rijswijk; Opheusden 19.30 uur ds. Visscher; Puttershoek 19.30 uur ds. Verschuure; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Meeuse.

■ DONDERDAG 29 JULI 2010

Ermelo 19.30 uur ds. Verschuure; Leerdam 19.30 uur ds. Baan; Melissant 19.30 uur ds. Schreuder.

■ VRIJDAG 30 JULI 2010

Yerseke 14.15 uur ds. Van Krimpen (huw. bev.).

■ ZONDAG 1 AUGUSTUS 2010

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Alblas-serdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Kleppe; Arnhem 10.00 uur kand. G.W.S. Mulder en 14.30 uur ds. Van der Net; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. De Heer; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 19.00 uur ds. Joosse; Bodegraven 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 10.00 uur ds. Driessen; Deventer 16.00 uur ds. De Heer; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. Verweij; Eindhoven 10.00 en 16.30 uur ds. Karens; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 9.30 en 15.00 uur ds. Vogelaar; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 17.15 uur ds. Boeder; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. Van Aalst; Ermelo 9.30 uur ds. Vermeij en 19.00 uur ds. Visscher; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. Paul; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hilversum 17.00 uur ds. Vermeij; Hoogeveen 9.30 en 19.00 uur ds. Beens; Hoogvliet 14.30 uur ds. Brugge; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. P. Mulder; Kamperland 14.00 uur ds. Van Krimpen; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Krabbendijke 14.00 uur ds. Hakvoort en 18.00 uur ds. De Waard; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. P. Mulder; Meliskerke 9.30 en 19.00

uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur leesdienst en 14.00 uur ds. Moens; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 18.00 uur stud. Baaijens; Mijdrecht 19.00 uur ds. Clements; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 18.30 uur stud. Visser; Nieuwe Tonge 14.30 uur ds. Bakker; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Gunst; Nisse 14.00 uur ds. Golverdingen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. F. Mulder; Oosterend-Textel (in de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur kand. Maljaars; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Hogchem; Opheusden 18.30 uur ds. Verschuure; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 14.30 uur ds. Schreuder; Poortvliet 10.00 en 14.30 uur stud. Huijser; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. J. Karels; Rilland-Bath 9.30 uur ds. De Waard en 14.30 uur ds. Baan; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Sint Annaland 14.00 uur ds. De Waard; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur leesdienst; Soest 15.00 uur ds. W. Harinck; Spijkenisse 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Stad aan 't Haringvliet 10.00 en 15.00 uur stud. Baaijens; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. Mouw; Terneuzen 10.00 uur ds. Vreugdenhil; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. Boeder; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.00 uur ds. Verschuure; Vlaardingingen 14.30 uur ds. De Leeuw; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Van Krimpen; Westzaan 18.45 uur ds. Kattenberg; Wierden 14.00 uur (in Herv. Kerk Hoge Hexel) ds. J. Karels en 18.30 uur (in Herv. Kerk, Tabor, Wierden) kand. G.W.S. Mulder; Woerden 10.00 uur ds. Paul; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zwolle 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 3 AUGUSTUS 2010

Andijk 19.30 uur ds. Verschuure; Drachten 19.30 uur ds. Van Boven; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. De Heer; Enter 19.30 uur ds. Bredeweg (in de Geref. Kerk, Rijssenseweg 11); Ermelo 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Kamperland 19.30 uur ds. Hakvoort; Naaldwijk 19.45 uur ds. Baan; Oostvoorne 19.30 uur ds. De Leeuw; Poederoyen 19.30 uur ds. Van Dieren.

■ WOENSDAG 4 AUGUSTUS 2010

Aalburg 19.30 uur ds. Kleppe; Brakel 19.30 uur ds. Verschuure; Elspeet 19.30 uur ds. Clements (voor de Zending); Goudswaard 19.30 uur ds. Van der Net; Hilversum 19.45 uur ds. Baan; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Terlouw; Krabbendijke 19.30 uur stud. Baaijens; Leerdam 19.30 uur ds. Schipper; Meeuwen 19.30 uur ds. Verweij; Middelharnis 19.30 uur ds. W.J. Karels; Nijkerk 19.30 uur ds. Joosse; Nisse 19.30 uur ds. Bakker; Oostburg 19.30 uur ds. Hakvoort; Oosterend-Textel 19.00 uur ds. Van Belzen; Opperdoes 19.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Mondria; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. De Leeuw; Soest 19.30 uur ds. De Wit; Spijkenisse 19.45 uur ds. Melis.

■ DONDERDAG 5 AUGUSTUS 2010

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Bredeweg; Borssele 19.30 uur ds. Hogchem; Hoogeven 19.30 uur ds. De Heer; Melissant 19.30 uur ds. Mondria; Ouddorp 19.30 uur ds. Moens; Poortvliet 19.30 uur ds. Tuinier; Rhenen 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. A. van Setten; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. L. Versteeg; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. G. van de Breevaart; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur ds. Karens en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Lees dit jaar de GezinsGids

030 230 3500 www.gezinsgids.nl

€ 37,³⁵
per halfjaar

Cadeau!
bij een jaar-
abonnement

GezinsGids
IDENTITEIT VOOR NU

Het Drie 34 te Uddel
Gezien onze leeftijd hebben wij in de kom van ons dorp onze woning te koop. In de woning zijn vijf slaapkamers aanwezig waarvan één op de begane grond. Er zijn twee badkamers aanwezig waarvan er één op de begane grond is gesitueerd. Vanuit de carport kunt u altijd droog vanuit uw auto de woning in stappen. Achter het huis is een leuk tuinhuisje met luifel aanwezig. Er zijn enkele grote bomen rondom het huis aanwezig waardoor er veel schaduwrijke plekjes zijn op onze grote stoep. Voor uw kinderen is het christelijk basis onderwijs en het voortgezet onderwijs op loopafstand aanwezig. De woning is direct aanvaardbaar voor een koopsom van € 315.000,- k.k. Meer informatie vindt u op www.thuisopdeveluwe.nl 0577-402229

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 69 74 38
Mobiel: 0610 64 28 07

Wij verzorgen alléén begrafenissen

KAMER in Wageningen/Bennekom voor student, 0621696321

MATTHEW HENRY
**VERKLARING VAN HET OUDE
EN NIEUWE TESTAMENT**

9 delen
Gebonden in scabra-leer
Formaat: 17 x 24,5 cm.
Omvang: 7420 blz.
Verschijnt DV sept. 2010
Intekenprijs **€ 325,-**

Na verschijning **€ 375,-**
Uw voordeel
€ 50,-

8^e druk

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86
www.gebrkoster.nl

KO1035

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Te koop gevraagd
Theologische boeken
0577-401065

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

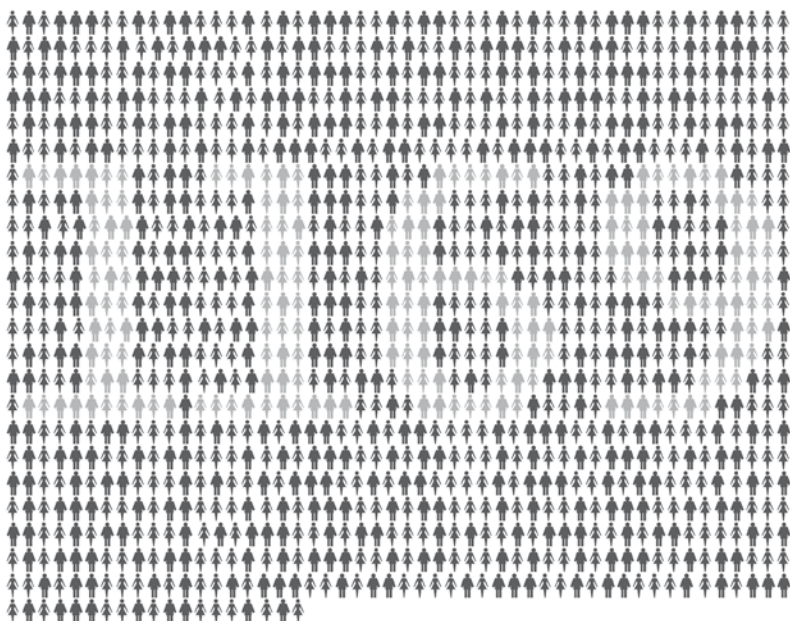
Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Ja, ik teken in op de negen-
delige Bijbelverklaring
van Matthew Henry voor de
intekenprijs van **325,-**

Stuur de bon in een envelop, zonder
postzegel, aan:
BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052
3770 VB Barneveld

Naam:.....
Adres:.....
Postcode:.....
Woonplaats:.....
Telefoon:.....

Elfhonderd negenenzestig

Een forse kerk vol. Of leeg

Vorig jaar onttrokken 257 jongeren zich aan de kerk. Niet om naar een andere kerk te gaan, maar om definitief afscheid te nemen. Dat aantal is het hoogste in vijf jaar tijd. In die vijf jaar verlieten in totaal 1169 jongeren voor goed de kerk. Elfhonderd negenenzestig... – een forse kerk vol. Of leeg. Elfhonderd negenenzestig... – niet zomaar een getal. Dat zijn zielen voor de eeuwigheid. De Jeugdbond wil jongeren verbinden aan de Woordverkondiging en de gemeenten. Mogen de jongeren en hun ouders op uw steun en gebed rekenen?

Wilt u steunen? U kunt het jeugdwerk op verschillende manieren helpen. Bijvoorbeeld door donateur te worden. Ga naar www.jbagg.nl en meld u zelf aan als donateur. Of maak uw bijdrage over op rekening 2361133 t.n.v. Jeugdbond Ger. Gem. te Woerden, onder vermelding van 'extra bijdrage' of geef via www.jbagg.nl/donateurs. Giften voor de Jeugdbond zijn belasting-aftrekbaar.

Van Horssen BOEKHANDEL & UITGEVERIJ **bu**

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Begrafenisonderneming
De Klooe

Delkant 8 - 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74

*
Voor Leerdam en omstreken
J.H. van Panhuis 06 - 51 52 31 03

*
www.begrafenisondernemingdekloe.nl

Begrafenisverzorging Van der Klooster

De laatste zorg in vertrouwde sfeer
voor begrafenissen met een christelijke
visie op Goeree, Voorne & Putten,
Schouwe en omstreken

Arleen & Agaat van der Klooster
Broekweg 27, 3253 XB Ouddorp
Telefoon: 0187 - 494834
Mobiel: 06 - 51060136
www.begrafenisverzorgingvdklooster.nl
Wij doen geen crematies

HARKES *Persoonlijke zorg*
Begrafenissen *voor uw begrafenis*

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Essenzo

werkend leren met passie

De commerciële en administratieve
deelnemers van Essenzo zoeken per
D.V. september 2010 een werkgever.

De deelnemers wonen in de regio's
Gouda, Barneveld, Veenendaal, Rijs-
sen, Opheusden, Tiel, Hardinxveld-
Giessendam en Ridderkerk.

Voor de actuele stand van regio's en
deelnemers zie onze website.

We zoeken ook nog een docent voor
een administratieve groep in Gouda.

T 088 2806 010
www.essenzo.nu

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

In- en verkoop van **Theologische**
aanverwante boeken
www.boekhandelversprille.nl

**Boekhandel en
Antiquariaat Versprille**

Noordweg 9a, Krabbendijke,
Tel.: 0113-502004

Maandag gesloten

WWW.REFOLINK.NL

Refolink.nl – dé startpagina voor reformatorisch Nederland
Een verantwoord begin op internet!

Fides

praktijk voor diagnostiek en psychosociale hulpverlening

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt ook bij ons terecht voor psychologisch onderzoek, PGB-aanvragen, sociale vaardigheidstrainingen en onderzoek en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel gerust voor informatie of aanmelding! Tel. 0342 - 41 99 77
www.fideshulpverlening.nl

Schoutenstraat 94a
3771 CL Barneveld

ISRAEL-vliegreis DV 11 t/m 23 november 2010

Een reis in rustig tempo, met twee hotels (Tiberias en Jeruzalem). Aangename temperatuur in november voor een

mooie en boeiende reis. Met o.a. een bezoek aan het meer van Tiberias, Tabgha, Kapernaum, Chorazim, Safed, Akko, Rosh Haniqra, Golan, Nazareth, Caesarea, Karmel, Jordaan, Jeruzalem, Olijfberg, Massada, Yad Vashem. Deelnameprijs € 1.495,-. Inclusief heel veel, o.a. transfer naar en van Schiphol, fooien in Israël, alle excursiegelden, luxe hotels met ontbijt en diner. Opstaproute: Middelburg, Goes, Krabbendijke, Tholen, Dinteloord, Ridderkerk en Gouda. Reisleader: Cees van den Bovenkamp.

NORMANDIE-busexcursiereis DV 27 sept. t/m 1 okt.

Bezoek o.a. aan de invasiestranden, Rouen, Le Memorial museum Caen, Honfleur en een dagje Parijs. Deelnameprijs € 559,- incl. o.a. luxe Novotel-hotel in Caen, alle excursies, Comfort Class touringcar. Opstaproute: Alblasserdam t/m Goes. Reisleader: Cees van den Bovenkamp.

Moezel-busexcursiereis DV 6 t/m 10 september

Sfeervol familiehotel aan de Moezel, vaartocht over de Moezel naar Cochem, schitterende huifkarrentocht door de wijnvelden, dagtocht Rijndal enz. Deelnameprijs € 395,- inclusief alle excursies. Reisleader dhr. Th. J. Hoogerland.

Naar Buiten DV do-5 augustus 2010

Vanuit Zeeland: Opstaproute Middelburg t/m Rilland > Barneveld, voor uitgebreide info: zie onze website of vraag de informatie aan.

BURGTOURS - Margrietstraat 30 - 4401 EZ Yerseke
E-mail: info@burgtours.nl - tel. 0113-573681 - www.burgtours.nl

GOEREE en OVERFLAKKEE

Rust in de natuur, vlak bij water.
Boerenlandcamping
www.Grevelande.nl
Tel. 0187-669317

Vakantiewoning in STROE
(Veluwe) 2-4 pers, 50 plussers
200,-/wk Vrij wk 28,29 en 31-35,
incl. 0621420647

BAKKEVEEN th stacars
v.a. € 175 - 0512-516096
www.vdsluisvakanties.nl
+ Ameland+Terschelling

Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

Verloskundige Praktijk Voorthuizen e.o.

Kleinschalige verloskundige zorg voor
Voorthuizen, Barneveld, Kootwijkerbroek, Kootwijk, Garderen, Stroe

"Het wonder van elke geboorte.
Een gebeurtenis welke met zorgvuldigheid
benaderd, en met rust en tijd omgeven wordt.
Met als persoonlijke achtergrond een
Christelijke levensovertuiging, uitgaande van respect
en belangstelling voor iedereen persoonlijk."

www.verloskundigepraktijkvoorthuizen.nl
info@verloskundigepraktijkvoorthuizen.nl

Tel. 06 - 38 92 19 76

bgg: 06 - 10 23 58 57

bgg: 0342 - 40 4006

KNOV
Aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse
Organisatie van Verloskundigen
Ingeschreven in het landregister van de KNOV.

Familie/ vakantiehuis
"Haus Irmgard" op de Hunsrück
(Duitsland) ± 25 km vanaf de moe-
zel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaappleatsen, onderverdeeld
in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
www.hetankermaritiem.nl/
hausirmgard.html
Tel. 06 20735340/ 0620735341

Zorg dichtbij

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
• **Huishoudelijke verzorging**
• **Persoonlijke verzorging**
• **Verpleging**
• **Psychosociale zorg**
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

De Laatste Zorg

Begravenisverzorging
Joop van Dijk Joh.zn.

- **Geen crematies.**
- Begrafenissen verzorgen wij geheel naar wens van de familie.
- Gespecialiseerd in thuisopbaring.
- Wij verzorgen begrafenissen in elke plaats waar u wenst.
- Ook als u niet of elders verzekerd bent.

Burg. ten Veldestraat 22 M 06-20 36 10 34
8281 ZS Genemuiden F 038-385 87 66
E info@delaatstezorg.nl
T 038-385 42 30 I www.delaatstezorg.nl

BOEDER SCHERPENZEEL
**COMFORT
KLEDING**

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

T (033) 258 98 30
Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u
SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

OOSTEINDE 85A | SCHERPENZEEL
WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

begravenisverzorging Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele
land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begravenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardeburch T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan
kinderen, jongeren en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals
Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autistisch Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen
en verlengen.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: **Alblasserdam**

info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Orgelcentrum Andante is dealer van JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

In onze beide winkels is een ruim
assortiment aan bladmuziek in zowel
notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL | Oranjestraat 6, RIJSSEN
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851 | Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS